

ШИМОЛ ПАХТАСИ ЭЛЛИКЪАЛАДА

Гулистон МАТЕКУБОВА

ДИЛЛАРДА ДАЛА ТАШВИШИ

Боши биринчи бетда чликлар, ташвишлар, пешона тер эвазига яратилганини барча пахтакорлар ахши билишда. Эҳсан қолган бўлса ҳам, қиш эрта оқ келаяпти. Эртаб-лари қироз қумқоқда. Механизаторлар кўлларида қўлқоп билан рулда ўтираётган. Теримнинг эгинда қалин қийим... Шу мезғиронда ўзиёқ бу йилги шимол хирмонлари ҳам жуфта катта қийимликлар эвазига яратилганлигини далолат. Шунга қарамай, қорақолпакли пахтакорлар, да-

Кўзимнинг равшани пахтакор халқим, Сен десам, тилларим тўғга ўшар. Босган қадамим гул, кўллари оқтин, Қалбинг қўйи нури — эиёга ўшар. Яшартири қадимий Жайхун ёқасия, Пахтаинг гулидан бозанг нақшинг. Меҳнат майдонидо жавлон уршинг. Нур мажб уриб оққан дарёга ўшар. Ғаллакор элиниги нога тўйдириб, Чўлда чорва-мол семизни сўйдириб, Сен дунёга нафис қийим кийдириб. Ясантисанг, жаҳон Зухрога ўшар. Пахтакор элининг шавкати ошиб, Етти қилим оғиз очар мақтаниб, Ўзбекистонинг терган пахтаси Қорди тоғда баланд қопага ўшар. Пахта экинларинг шоху сулони, Пахта фаровонлик турмуш карвони. Халқиниң пахтадан сурган дарвини Ҷамшид суролмаган дарвонага ўшар. Халқим, сениг меҳнатсеварлигини, Теран сўз маъносин биларлигини, Ер дардинга дармон бўларлигини Айтсам, Иби Сино, Луқмонга ўшар. Мард пахтакор халқим, тошени хирмонинг, Нурдай тоза, азаматлик виждонинг. Ер тилини билган ҳар бир деҳқонинг Олим, академик донога ўшар. Халқим, зафар сўзин жамлаб янгида, Турмуш бўлини яна кўркам, фаровон. Хазинаси ортб шодлисин Ватан, Ватан оқ сўт берган онага ўшар.

Майли ҳар ким ўз юртини мақтанси дилдан, Майли бургут кўзлаб учсин балаид чўққини. Боларилад кўнаверсин бир гулга гулдан, Майли булбул ҳар чаманга айтени шавқини. Менга эса заўқ беради биргина юлдуз. Анзамисам тўрт гул, ҳатто тўрт кўл бўласанг ҳам. Юз йилларнинг қўйи-ла юз оған тоғинг Бугун менинг кўлларидадан туғди қаҳқаҳам. Зарбаҳлар қўчиб ётган балаид тоғинг йўқ, Қўллар билан олишсан юз йилдан буён. Салқинларда роҳат қилиб ётган чўғинг йўқ, Дарахт экиб ўғинг ўрт Тўрткўл—Онажон. Қириқ қиз навар тортиб юрган сакро-қўллари, Не азоблар билан тоғчи сув чиққан ерлар. Ура бугун ишбаб ётар беҳиш гуллари, Тоғлар билан ранг талашар даладар, қириллар. Аму сени доғда қилиб ташлаб кетганда, Унинг соҳилида яна янги эл қилдинг. Жайхун бўлиб, оғат бўлиб ювга ўтганда, Янги шаҳар қуриб унга тўрт гул илдиг. Бир гулдинг буй ростиладиг Эллиққалъада, Қизилқумда барханларинг беллини бундинг. Бир гулдинг қуллар босган қадим сакрада, Бир гулдинг Ейбошқалъа бағрига эқдинг. Сени деса, қичкина қалб катта ишга шай, Ишч сифинг энг кеңжас, тўқувчи снглим. Фабрикага келиб тушса пахталар той-той, Гахламада бобо деҳдон шарофинг қўрдиим. ...Ҳар ўлқанинг ўз тарихи, ўзи тоғи бор, Сенинг тоғинг Амударё бағрида отди. Ҳар ўлқанинг етти қилим ошса донг бор. Сени доғинг менинг халқим қалбидо балқиди. Сен борсанки, тўрт ёшмадан чиқад қўёш, Сен борсанки, Жайхун қадар тоғинг баҳтим бор. Сувоқилди ҳар қарч ер, ҳар дала, ҳар тош, Сени содиқ фарзанд бўлад деган ахлим бор. Майли машхур бўлмасанг ҳам Лондон, Парижда, Юз йилларнинг ҳар бир кунин мен учун шондир. Ўз ўрнинг бор Ўзбекистон харитасида, Ўзбекистон эса мейга бутун жаҳондир.

«Бугун ҳамма пахтакор!» Республика партия ва ҳукумати Мувожаотидаги бу оташин чақириқ даъваткор қудратта эга. Бугун диллар ҳам, йўллар ҳам пахтазорга туташ.

Фарғоналик пахтакорлар водий областлари орасида пешқадам. Об-ҳавонинг бу йилги қийинчиликларга қарамай, улар даладада мул ҳосил тўпладилар ва шу кечакундуғи етиштирилган «оқ олтин»нинг бирор миқсолоғин ҳам нобуд қилмай йнгишти-риб олди учун барча куч ва имкониятларини сафарбар этганлар.

Айни қулларда областда пахта йнгим-теримида 260 мингта яқин киши иштирок этапти. Бир қатор бригада ва ҳўжалликлар зафар маррасини забт этган бўлишлари қарамай қуллик сурьати тусайтирмайилар. Бу-вайда, Ленинград, Киров, Ўзбекистон районлари пахтакорларинг доврғи оламга достон.

Яқинда биз иждокорлар ҳам агитбригадаларга қўши-

ЧОРТОҚ ДОСТОНИ

ЧОРТОҚ — Наманган обласининг навакирон ва сертармоқ районларидан бири. Район рельефининг қир ва сойларга бойлиги бу ерда пахтачилик билан бирга богдорчилик, поливнчиллик ҳамда чорвачиликни ривож-лантиришга имкон беради. Шу босдан Чортоқ районини кўпроқ богдорчилик ва мевасазбавотта ихтисослаштириш ҳақида қайрилмоқда. Айни пайтда райондаги 12 ҳўжаликдан 3 таси пахтачилик билан шуғулланади. Қолган 9 ҳўжалик эса республика Мева-сабзавот ми-нистрлигини йўли билан ману-факт етиштириб беради, яъни халқимиз дастурхонини тур-ли ноз-неъматлар билан бе-заيد.

Райондаги кўпгина ҳўжа-ликларинг мевасазбавот ва богдорчиликка ихтисосла-шиб бораётгани чортоқлик-лар олдига айрим муаммо-лар ва қийинчиликларни қўндаланг қилиб қўймоқда. Бироқ район меҳнатқиллари бу муаммо ва қийинчи-ликларни дадил ениб, барча тармоқлар бўлига мул ҳосил етиштирибдилар.

Хўш, бу қийинчиликлар нималардан иборат? Утган йили Чортоқ районидоги колхозлар ва совхозлардо 6000 гектар ерда пахта етиштирилган эди. Бу йил эса пахта майдонларинг 1000 гектари богдорчилик ва мевасазбавотта ажратилди. Пахта етиштириш учун янги-дан 700 гектар ер очили-б, деҳқончилик оборотига киритилди. Янгидан очилган ерларнинг дастлабки йил-ларда ҳам ҳосил беришини ҳисобга олганда, район пахтакорларинг мул ҳосил учун қанчалик жон кўйдир-тиш ишталлашни лозимлиги ўз-ўзидан маълум бўлиб қо-лади.

Яна бир қийинчилик шу-ндаки, богдорчилик ва мевасазбавотчилик билан шуғу-ланаётган совхозларнинг ол-тинта мева кўчатлари ор-талғига пахта экилмоқда. Ме-ва кўчатлари йилма-йил бў-лб чўшиб ўсаётгани сари улар орасидоги гузааларнинг аяки пайсаиб бораётир.

Бу эса келгусида пахта етиштири-ш учун яна янги ерлар очини-ш тазооэ этмоқда.

Район партия комитетининг биринчи секретари Бо-тиралди Ҳанимов билан су-ҳбатлашар эканамиз, у чортоқ-ликлар қийинчиликларни са-бот билан ениб бораётган-ларини зўр қониқиш билан ҳўқоқ қилиб берди.

— Чортоқ районининг меҳ-нат аҳли азалдан ўзининг меҳнатсеварлиги билан ном чикарган. Буни районимиз пахтакорларининг бу йилги ишлари ҳам далолат бўла ола-ди. Маълумки, бу йил пахта экинлари дегдан бир ой да-вомда ўсинадан тўхтаб тур-ди. Чўки май ойининг иккин-чи ярми ва июн ойининг биринчи ярмида бизнинг зў-намада бир неча марта дў-бда, қатқалоқ юз берди. Пахтакорларимиз ўсинадан тортақ қолган экинларни тездақ ҳўсопага киритиш учун жонбозлик кўрсатиш ишладилар. Ўғит солиш, су-ғорини, култивация қилиш тадбирлари пешма-пеш олиб борилди. Яна бир қийинчи-лик шу бўлидики, ипак пахта экинган анча-мунча майдон-ларимизда гоммоз касаллиги юз берди. Мутахассис олим-

УФҚЛАРНИ КЎЗЛАБ

Жамоатчи мухбиримиз Талъат Солвев Қўқонда бўлиб, Ўзбекистон Компартияси Қўқон шаҳар комитетининг биринчи секретари Х. МУСОБЕКОВ билан суҳбатлади. Қўйда маэкур суҳбат диққатингизга ҳавола қилинади.

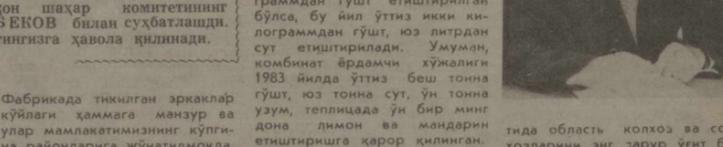
Журналист, Қўқон — республиканинг қадимий шаҳар-ларидан бири. Унинг қўқна ва бой тарихи юз йилликлар билан улчанади. Лекин шаҳарнинг бахтли тарихи Октябрь инқилоби билан бошланади. Бугун гуллаб-яшнаётган социализм Қўқон Улуғ Октябрининг бахтли тарихидоги эсимизлар тақдирдоғига эмас, балки шаҳарлар тақдирда ҳам буюк буришиллар эсагини кўрсатиб турибди. Совет ҳокимиятидан илгары шаҳарда бир-икки кичик қорхона, санолик устандаларига бўлган бўлса, ҳозир қўқаб саноат қорхоналари ишлаб турибди. Илтимос, шаҳар саноатининг бугунги кун ва истиқболлари ҳақида сўзлаб берсангиз.

Х. М. Социализм тузуми-нинг арзаглигини шаҳримизда саноатинг гурирак ривожланишидан ҳам кўриш мумкин. Беш йилликлар даврида шаҳарда қатор қорхоналар қад қўрилди. Бугун шаҳар саноат қорхоналарининг маҳсулотлари қўқоннинг 38 мамлекатига жўнатилинмоқда, қорхоналар маҳсулотининг 134 тури Сифат белгиси билан чиқарилади. Масалан, «Электромаш» заводининг 84 процент маҳсулотига Сифат белгиси берилган. Полейфал ва эркаклар қўй-ликлари, лойқоқлар ва болалар қочайиблари, пахта толаси ва электр пайналандоқ асбоблари шулар жумласидандир.

Қўқон қорхоналари маҳсу-лотлари Куба ва Афғонистон-да, Вьетнам ва Япанда, Эфиопия ва Япония сингери мамлакатларда қўриш мумкин.

«Электромаш» ва кўч заво-длари, лойқоқ тўқува ва нон комбинатлари, пойфал ва тикувчи фабрикалари бугун энг илгор қорхоналар ҳисоблана-ди. Ушбу қорхоналар ишчи-хизматчиларининг меҳнат жа-лоратлари ва кўтарини руҳи бугун ҳаммага намуна бўлмоқ-да. Лекин шаҳар саноатини ривожлантириш ҳақида, унинг истиқболлари тўғрисида га-пирибда бизнинг республика министриялари айтадиган гапларини ҳам йўқ эмас. Бу-ни Охунбобоев номидаги ти-кувчилик фабрикаси мисолида кўриш мумкин. 1982 йилда фабрика ўзининг 50 йиллигини нишонлади. Агар 1932 йили фабрикада атиги 83 киши иш-лаган бўлса, бугун 1700 дан ортиқ малакали ишчилар, ин-женерлар, хизматчилар меҳнат қилмоқдалар. Фабрика йилига 32 миллион 465 минг сумлик маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

ҲАКИМ МУСОБЕКОВ:

Утган йили ҳар бир ишловчи ҳисобига салкам ўттиз килограмдан гўшт етиштирилган бўлса, бу йил ўттиз икки килограмдан гўшт, юз литрдан сўт етиштирилади. Умуман, комбинат ердачки ҳўжалиги 1983 йилдо ўттиз беш тонна гўшт, юз тонна сўт, ўн тонна узум, теплицада ўн бир минг дона лимон ва мандарин етиштиришга қарор қилинган.

Қўқон ёғ-мул комбинати ер-дамчи ҳўжалигининг муваффа-қиятлари учун Бугунтиффоқ Халқ Ҳўжалиги Ютуқлари кўр-ғазмасининг дипломи, олтин, кумуш ва бронза медаллари билан мукофотланди. Комби-натнинг ердамчи ҳўжалик таш-кил-етиш тажрибасини Болгар-ия, Куба, Афғонистон ва бошқа мамлакатлардан келган меҳмонлар ўрганиб кетишди.

Ж. Ҳанимовнинг, Қўқон-нинг юксак маданияти ва намунали шаҳарга айлантириш учун қандай ишлар амалга оширилганлиги ҳақида уй-ғўй қўрилишига шўқайинди!

Х. М. Шаҳарда ҳақиқатан ҳам катта ўзгаришлар содир бўлибди. Ичкииода кейноқ бу ерда биринчи совет мактаблари очилди, меҳнатқиллар учун ўз-ўжарли кўрмиди, эа-монлик заводи ва фабрикалар қад кўтарга бошладилар. Бугун «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги», «Октябрь 50 йиллиги», Навоий уй-ғўй максвилари ша-ҳар ҳўсопага хусн қўшиб ту-рибди. Энди шаҳар ёнида кимёгерлар шаҳарчаси бунёд этилмоқда.

Уй-ғўйлар, мактаблар, боло-лар болчалари, шифохоналар, спорт иншоотлари қуриш, юк-сак маданият ва намунали жа-моат тартибин қарор топши-риш масалалари, шаҳарни ободонлаштириш ишлари до-мо диққат марказимизда тур-ишибди. Шу муносабат билан бир иккинчи мисол келтириш-1922 йилда шаҳарни кесиб ў-тган Қўқонсойни тазолаш учун тўрт юз киши хашарга чиққан экан. 1981 йил эа Қўқонсойни тазолаш, уни бетонлаштириш, қирғоқларини кўкчаларга лаштириш ва сайроғларга айл-латириш учун бутун шаҳар эҳолиси хашарга чиқди. Агар москваллик Москва дарвис-билан, Ленинградликлар Нева билан, тошкентликлар Анҳор билан қанчалик фахрлансалар, биз ҳам Қўқонсой билан худ-томо шўндай фахрланамиз.

Фақат кейинги икки йил ичидо ҳар бири 1600 ўринли икита зомонвий мактаб кура-рилди, Фарғона водийсида энг йирри стоматология по-ликлиникиси бунёд этилди.

Ж. Ҳозир пахта йнгим-тер-имининг авж палласи. Шу дол-зарб қулларда шаҳарликлар қилшоққа қандай ёрдам бер-моқдалар!

Х. М. Республика партия ва ҳукуматиинг Мувожаотини шаҳримиз меҳнатқиллари ҳам мамнуният билан қабул қил-дилар. Чўки Пахта Ватани-миз бойлиги. Уни охирги ми-қолига териб олиш ҳамма-нинг инсоний бурчидир. Шу қулларда қўқонлик студент-лар, ишчи-хизматчилар област-нинг Фрунзе, Ўзбекистон, Бу-вайда районларидо пахта тер-моқдалар. Шаҳримизнинг қи-шлоқ билан алоҳис, ҳамкорли-ги масумий эмас. Яқинда Янгиқўқон химия заводининг биринчи навбати ишга тушди. У энг зарур ўғат — аммо-фос учун 500 минг тонна ол-тингурут кислотаси ишлаб чиқармоқда. 1984 йилдо эса заводнинг иккинчи навбати ишга тушад и қорхонанинг ўзи йилга бевосита 700 минг тонна аммофос ишлаб чиқа-ра бошлайди. Бу ўз навба-

Қўқон шаҳрида ишга туширилган янги поликлинника.

Ш. МЕЛКУМАН фотоси

МАҚСУД ШАЙХЗОДАНИНГ 75 ЙИЛЛИГИ

Мақсуд Шайхзода. 1965 йил. (Сурат биринчи парта эълон қилинмоқда) С. МАҚҚАМОВ ФОТОСИ

РУБОЙИ ҲАҚИДА РУБОЙИ
 Ҳар қандай тўрт товуш нағма бўлурми!
 Илгасиз кўйлақда тугма бўлурми!
 Рубоий — маънолар баҳрида кема,
 Тўрт донга қайкидан кема бўлурми!

КЎЗЛАР
 Қанча нафис эди унинг нигоҳи,
 Сузилиб боқмадан у гоҳи-гоҳи —
 Ўйларим гўзаллик билан кўзларнинг
 Азиздан ўқиган мангу нигоҳи...

ҚЎЛ ВА ФИҚР
 Қўлининг мускулга қўшқилар керак,
 Қўлининг давлатдан тепади юрак.
 Қўлига чапдастик бахш этар фикрим,
 Фикримни тез қўлим айлайдим зийрак.

ЯХШИЛАР ҚАДРИ
 Дўстлар, яхшиларни авайлаб сақланг!
 «Салом» деган сўзинг салмомни оқланг!
 Улганда юз соат йнлаб тургандан,
 Уни тирягиде бир соат ёқланг!

Бугунги кунда буюқ рус ёзувчиси Иван Сергеевич Тургеневнинг бадиий ижоди ўзбек китобхоналарининг маънавий мулки бўлиб қолди. Бунда ўқимас адибнинг она тилида напир қилинган беш йилдан иборат таянган асарлар манмусли катта аҳамият касб этди. Лекин санъаткорнинг адабий-танқидий мероси негиз китобхоналар омма-сига яхши маълум эмас.

Қуйида улуг ёзувчининг адабиёт ҳақидаги баъзи фикрларини ўқийсиз.

Даврлар бўладики, адабиёт ФАҚАТ бадииятига бўлиб қолаолмайди, чунки поэтик манфаатлардан олдинроқ манфаатлар бор. Ўз-ўзини англаш ва танқид палласи ҳар бир шахс ҳаётида қанчалик зарур бўлса, ҳалқ ҳаёти тараққиётида ҳам шунчалик зарурдир...

Тасвир этишни ният қилган муҳитинг билан доимий мулоқотда бўлишинг зарур; ҳақиқийлик зарур, ўз сезилярингга нисбатан шафқатсиз ҳақиқийлик зарур; эркинлик, қарашлар ва тушунчаларнинг мутлақо эркинлиги зарур, ва ниҳоят, маълумотли бўлиш зарур, билим зарур!

Лев Толстой — замонавий рус ёзувчиларидан энг танқидли. «Уруш ва тинчлик» эса, дадил айтиш мумкин, бизнинг замонамизнинг энг аниқиб китобларидан биридир. Бу кўламли асардан эпос руҳи эсиб турибди, унда асримизнинг дастлабки йилларидаги Россиянинг иқтидоринг ва ҳусусий турмуши маҳорат билан тасвирланган. Буюқ воқеаларга ва йирик шахсларга бой бутун бир давр... бутун бир олам, жамиятининг барча доираларидан илаб олинган кўндан-кўп ҳаётнинг типлар китобхоналар кўзи олдида бирма-бир ўтали. Граф Толстойнинг ўз предметига шилло берш усули қанчалик ўзига хос бўлса, шунчалик янги ҳамдир; бу Вальтер Скотт методи эмас, ўз-ўзидан англашқилдики, шунингдек, Александр Дюма методи ҳам эмас. Граф Толстой — вужуд-вужуди билан рус ёзувчиси... Бу ерда ҳеч қачон, ҳеч нарсани ўзгартириб бўлмайдиган бутун-бутун боллар бор; бу ерда шундай тарихий шахслар борки (Кутузов, Растропчин ва бошқалар), уларнинг ҳусусиятлари мангуликка аниқлаштирилган; бу — ўлмайди... бу — улуг ёзувчининг улуг асари, ва бу — чин Россиядир.

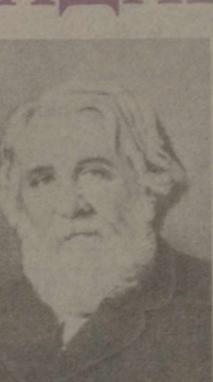
Шоир психолог бўлиши, бироқ ботиний психолог бўлиши керак: у ҳодисаларнинг ялдиларини билиши ва ҳис қилиши лозим, аммо ҳодисаларнинг фақат ўзини — гуркираган ёки таназулга учраган ҳолда гавдалантиради.

Ҳақиқатини, ҳаёт реали-тетини аниқ ва кучли таразда қайта яратмоқ — адабий ёзувчи умуғанг юксак бахтдир. Ҳақиқатинг бу ҳақиқат унинг шахсий маълумотига мос нагмадан тақдирда ҳам... Ўзингизга қандай ёш, шундай ёшнинг, ўзингизни ўзингиз кесиб тушманган, цензура ўтказмайдиганини муҳаррир тушириб қолдиранди. Санъаткор иманидир ва зарда бутун ёзмастиги керак, у ҳаётинг ҳақиқатинг акс эттиради...

Бизнинг ишимиз — замонавий ўзгичини кўри-нишларида илаб олмақдир; ҳақдан энг даялаш мумкин эмас.

Аксар ҳолларда образ меинг таъбиб этиди, узюк кеит уни кўлга туширолмаймаман. Шуниси ғалатики, кўп-инча мен учун аввало қандайдир кичкинчи даражали шахс аниқлашади, шундан

И. С. ТУРГЕНЕВНИНГ 165 ЙИЛЛИГИ АДАБИЙ ҲАҚИДА

И. С. Тургеневнинг 165 йиллиги

асари — одатинг қанда бўлади, сўнгра ишга киришиш қилинг кўчади.

Умуман мен кам ўйлаб чиқармаман. Ҳаёт арча Дмитрийга дуч келмаганимда Базаров пайдо бўлмасди. Мен Петербургдан Москвага кичкинчи класс Москвага кетар эдим. У рўпарамда ўтирдим. Биз кам гапладик, арзиманг нарсалар ҳақида бир-биригиз сўзлашдик. У Сибирь куйдирисига қарши қандайдир восита тўғрисида мусфасал гапирди. Уни меининг кимлигим, умуман адабиёт кам қизиқтарди. Мен ундаги базаровча нагера ҳайратга солди, мен ҳамма жойда туғули келаятган бу тинга эътибор бера бошладим.

Мен сизга қандай ёзишимни айтмаман... Мен шундай қилардим: ҳақиқат сюжетинг таллағач, ҳаракат отуви шахсларни олдарим ва алоҳида варақларга уларнинг тарихийи ҳолларини ёзиб чиқардим. Сўнгра бутун ҳикояни икки-уч саҳифада қисқа ва содда, худди болалар учун ёзилгангадек тарада, баён қилардим. Шундан сўнггида қирқонинг ўзини ёзишга киришардим. Тарихийи ҳоллардан жуда оз қолади, баъзан шахслар харак-терларига кўра ҳам ўзгара-шу тариқа қийналасан. Мен одатда бирор асарни тутатганимда қайта ўқийман, қайта кўчираман ва шундан сўнг бошқа ўқийман.

Ёзувчи учун ҳар куни ёши фарз. Сал яқовлиқ қилсанг, бир қанча вақт ёз-

асарлари каби ҳар бири ўзига хос дунб бўлиб ажралиб туришига, нарқили, ифодали тил билан ёзилшига диққат қилвермайсиз. Кўпчилигимизга хос бу кичиклик Нор-бой акага ҳам, Бегона эмас. Аммо унинг кўпчилиқдан ажралиб турганидан бир томон бор — берчага беравер кетга талаб билан ёндашади, ҳар бир мақоласини конкрет тах-лил билан бойнатади.

Шоир ва адабларнинг ҳам-кесблари ижоди ҳақида фикр айтишлари, мақола ва тақриз-лар битишлари ибратли ҳо-диси. Негаки, адабларнинг мақо-ла-ларига танқидчиларда кам урайдиган эхтирос билан фикр юритиш, асарларни но-зик тахлил этиш ҳусусияти хос бўлади.

Севидали шоиримиз — Омон Матқорнинг бугунги шеъринг

БАРҲАЁТЛИК

Дўстларинг виқор билан дўстим деса ар-вайдиган, ҳамкасбларинг виқор билан ҳамнасо-бий деса ярашадиган бир аювийб инсон, инсон бўлганда ҳам ҳақиқ билан шоир, ҳақиқ билан фозил, ҳақиқ билан олми зомон бўлган, буюқ унинг номини дўстларинг, ҳамкасбларинг, минг-ми-шиг шоирларинг ва мухлис-ларинг... тилга олаётган мавлоно Мақсуд Шайхзода ҳақида... Бу дил сўзлари Ўзбекистон халқ шоири Соиб Абдулла қаламига манусиб. Улар гарч бир ишти томонидан ай-тилган бўлса-да, бу сўзларда барча адабиёт мухлис-ларининг, асл фарандларини ҳеч қачон унутмайдиган халқимизнинг Шайхзода даҳо-сига чексиз ҳурмат-эҳтиромни мужассамлашган.

«Мақсуд Шайхзода замонашларни хотиралида» (тўпловчилар: М. Зокиров ва Отаёв) мажмуасига кирган барча ёлномаларда устоднинг шахсий фазилатлари, инсоний қиёфаси тўғрисида сўз кетади. Хотиралиданлу шу даражада тўқилганиб, эҳтирос билан, тўла-тўлаи фикр юритадиларини, бениҳти ҳаяжонланасан, бу улуг инсон мана шу юрда яша-ганлигидан, мана шу заминда ўлмас асарлар яратганили-дан, мана шу халқинг ва адабиётнинг вакили бўлган-лигидан чин дилдан фахрлан-сан. «У ҳаммага қўлидан келган ёрданин аймайдиган, ўта одил, ўта саҳий, ўта жумард ва муруватли қалб эгаси эди. Унинг қалбиде гина-кудурат, ҳасрат, гапир-лик, ғараз, ўтқинчи алам ва озор учун қасос олиш, кў-рүмлаелик, бахиллик наби ярамас туйғулардан асар ҳам йўқ эди. У ўзи гоғат оқ кўн-гил бўлганидан менга нисба-тан кам бирор нимсаннинг ёмонлик қилиши мумкин эмас, деб ишонар, шунинг учун ҳам чиройли лабларин-дан табассум аримасди», деб ёзган Мамарасул Бобоев сўз-ларининг самимилигига шубҳа қилиш мумкинми?.. «Домла Шайхзода шу қадар дилпан, тингловчини шу қад-лар ром отари даражада сўзлар эдики, у билан би-ринчи бор танишган, бирин-чи бор суҳбатдош бўлган киши ҳам ўзини Шайхзода билан гўё аввалдан таниш-дек, аввалдан яхши билади-гандек ҳис этиб қоларди», деб эътибор этган Жуманиёв Жабборовнинг гаплари унинг қанчалик юксак фазил-атларга бой инсон эканли-гини кўрсатмайдими?!

АДАБИЙ ТАНИҚД ЗАМОНДОШ АДИБЛАРИНИНГ АСАРЛАРИНИ

АДАБИЙ ТАНИҚД ЗАМОНДОШ АДИБЛАРИНИНГ АСАРЛАРИНИ

ҳақоний тахлил қилмоқчи, шу асосда ёзувчининг маҳорати ва китобхоналар дидинг устриши керак. Тахлилда эса мунаққид ҳолис бўлиши даркор.

Мунаққидларимиз ижодида теран, самийинг ва холис ёзилган мақолалар кўп. Хусусан, устоз мунаққидлардан Мат-еҳуб Кўшиқовнинг «Замон талаби ва ижод масъулияти», Озод Шарофидиновнинг «Адабий тасвирлар ва схематизм инерцияси» каби кўпчилик то-монидан тан олинган мақола-лари эса шундай холислик, се-мийий куюнчаллик билан ёзил-ган. Н. Шукровнинг «Дуне-висидеги, С. Маммазоновнинг «Ишқнинг қирқови тўлаки» ке-кидаги тақриزلари ҳам ада-бий жамоатлик эътиборини тортиди. Бу тақриزلарда, биз-нингча, мақсуд асарларнинг маҳияти, эстетик гўзаллиги очиб берилган. Тўғри, тақри-злардаги фикрларнинг барчаси ҳам ўқувчи онги ва қалбига сиғиб, руҳида ғалаёнлар уй-ғотади, деб муволага қилмоқ-чи эмасми. Аммо шуниси аниқки, тақриزلарни ўқиган китобхонда мақсуд асарлар билан танишиш иштиқийи ўй-ғотди. Масалан, С. Маммазонов «Шарқий кирқов» тўпламидаги асарларнинг шоир ва граждани-лик масаласига боғлаб тахлил этаркан, Э. Воқидов ижодида курашчанлик руҳи кучайиб бо-раётганлигини асосли кўрсата-ди. Аини замонда, у «Рўхлар исбенини ҳақиқ равидада яхши баҳолагани ҳолда, достонда композицион но-муносонликка ҳам йўл кўй-илгани, арханк сўзлар меъри-фининг ортиқроқ қўлланганини таъкидлайди. Шеърхон мунақ-қиднинг достон қирқилишида фикрларга қўйилса-да, арханк сўзлар масаласига келганда беихтиёр ўзига толедди. Биз шу қил гапларга ортиқча ўрганиб қоламизми?» Бугунги кунда истеъмолдан чиқа бош-ланган ҳар бир сўзинг эскирган-чи чикарвершишимиз тилимиз-ни ҳашқоқлаштириб қўйма-миканг Ахир, муайян сўз му-мавалада — адабиётда қўллани-ла бошлса, ўзлашиб кетиши ҳам мумкинми? Мабоодо, фан-лон сўз эскириб, фанлон сўзи иштибо бўлмади, дегер-сак, классик адабиёт билан ҳозирги адабиёт ўртасида жар-лик ҳосил қилган, билиб-бил-май адабий тилимизни камбе-галлаштиришга йўл очиб бер-ган бўлмакимизми!.

Холис ва самийий ёзилган, диллила мақолалар ҳақида гап кетганда, Норбой Худойберга-новнинг «Фикрлар салмоқ-достоии тилга кирганда...», Санжар Содиқнинг «Ижод қадри», Ортиқбой Абдуллаевнинг «Ман ва дейман-у, қўби-зим на дейди...» сингари мақо-ларлари ҳам эсга тушади. Бу мақолалар диди, қалами, ма-лакаси ҳар хил мунаққидлар томонидан битилган. Бироқ, уларнинг ҳар бири адабиёт тақдирига куюниб ёзилганлиги, адабларга, уларнинг асарлари-га холис ёндашилганлиги бил-лан ажралиб туради.

О. Абдуллоев мақолисида Расул Ҳаматовнинг «Бир хо-надон фарзандларини» китоби-даги шеърлар таржимаси, бу таржималар орасида бир қан-ча мунафакатли ўзбекча-лаштирилганлари бўлса-да, эн-часи бадиий-гоявий жиҳатда-ву аввалги нашрлардагидан кўра заиф чиққанини далиллар асосида тўғри кўрсатиб бера-ди. Жумладан, мунаққид Мама-расул Бобоев ва Хурийд Дав-рон аини бир саккизликни («Игитлар кўп эди, ботир йн-гитлар...») турли хил таржима-ни этганликларини қайд этиб, ҳар инкаласидан мисоллар

ТАХЛИЛ ҲИҚМАТИ

ТАХЛИЛ ҲИҚМАТИ

қалтиради ва шундай тахлил қилади «Маълумки, туруш қурбонларини фекат онларга элтириш эмас, балки улардан хол-ган фарзандлар — етмиқлар ҳам ед этиб, хотирасини э-золаб яшеди. Мамарасул Бобоев эна шу ҳаётинг қолат-ни «Етмиқлар, ескирлар ораги-да доғ деган мисра орақин ифодалашга муваффақ бўлган. «Етмиқлар», «ескирлар» сўзлари-даги кучли маъно мақсуд шеърини тутиб турган устун де-расисига кўтаришган. Хурийд Даврон таржимасида эса ана шу мағиз йўқ.

Тахлилдн шу тил ишонерли, далили фикрлардан сўнг тар-жималарини айриларидеги баъзи сақатликлар, гализлик-ларнинг тузатиш, тахрир қилиш бўлидиган бориш, уқуман, бу иш-ҳар ҳақиқатдан маъсулият билан қараш лозимлигини ай-танди. Бу мулоҳазалар талаб-

Санжар Содиқ, М. Мухаме-дов ҳақидаги шу хил иқобий фикрларининг эмас, бир-мунча жиддий мулоҳазалари-ни ҳам ишонерли исботлаша интилади.

Албатта, мақолада тахлили заифроқ ўринлар ёки мантиқ-қин задидлиги баъзи фикрлар йўқ эмас. Айтайлик, С. Содиқ М. Мухамедовнинг икки йил-лигидан бир қанча асарларни тахлил эта туриб, тақриз ҳу-лосасида ўзига ўзи қарши чиқади. У жамиятимизда «ёзу-чи феолиятининг, бадиий ижоднинг қиммати ва қадри-гояда баландлигини тўғри қайд этади-ю, бироқ бизда ҳар қандай асарнинг эмас, балки чин маънодаги ижод-нинг қадри баланд эканлиги-ни таъкидламайдди. Демокри-микки, адиб асарларига асо-сан ҳақоний баҳо берган му-

асарлари каби ҳар бири ўзига хос дунб бўлиб ажралиб туришига, нарқили, ифодали тил билан ёзилшига диққат қилвермайсиз. Кўпчилигимизга хос бу кичиклик Нор-бой акага ҳам, Бегона эмас. Аммо унинг кўпчилиқдан ажралиб турганидан бир томон бор — берчага беравер кетга талаб билан ёндашади, ҳар бир мақоласини конкрет тах-лил билан бойнатади.

Шоир ва адабларнинг ҳам-кесблари ижоди ҳақида фикр айтишлари, мақола ва тақриз-лар битишлари ибратли ҳо-диси. Негаки, адабларнинг мақо-ла-ларига танқидчиларда кам урайдиган эхтирос билан фикр юритиш, асарларни но-зик тахлил этиш ҳусусияти хос бўлади.

Севидали шоиримиз — Омон Матқорнинг бугунги шеъринг

БОТИР НОРБОЕВ

БОТИР НОРБОЕВ

қалтиради ва шундай тахлил қилади «Маълумки, туруш қурбонларини фекат онларга элтириш эмас, балки улардан хол-ган фарзандлар — етмиқлар ҳам ед этиб, хотирасини э-золаб яшеди. Мамарасул Бобоев эна шу ҳаётинг қолат-ни «Етмиқлар, ескирлар ораги-да доғ деган мисра орақин ифодалашга муваффақ бўлган. «Етмиқлар», «ескирлар» сўзлари-даги кучли маъно мақсуд шеърини тутиб турган устун де-расисига кўтаришган. Хурийд Даврон таржимасида эса ана шу мағиз йўқ.

Тахлилдн шу тил ишонерли, далили фикрлардан сўнг тар-жималарини айриларидеги баъзи сақатликлар, гализлик-ларнинг тузатиш, тахрир қилиш бўлидиган бориш, уқуман, бу иш-ҳар ҳақиқатдан маъсулият билан қараш лозимлигини ай-танди. Бу мулоҳазалар талаб-

Санжар Содиқ, М. Мухаме-дов ҳақидаги шу хил иқобий фикрларининг эмас, бир-мунча жиддий мулоҳазалари-ни ҳам ишонерли исботлаша интилади.

Албатта, мақолада тахлили заифроқ ўринлар ёки мантиқ-қин задидлиги баъзи фикрлар йўқ эмас. Айтайлик, С. Содиқ М. Мухамедовнинг икки йил-лигидан бир қанча асарларни тахлил эта туриб, тақриз ҳу-лосасида ўзига ўзи қарши чиқади. У жамиятимизда «ёзу-чи феолиятининг, бадиий ижоднинг қиммати ва қадри-гояда баландлигини тўғри қайд этади-ю, бироқ бизда ҳар қандай асарнинг эмас, балки чин маънодаги ижод-нинг қадри баланд эканлиги-ни таъкидламайдди. Демокри-микки, адиб асарларига асо-сан ҳақоний баҳо берган му-

асарлари каби ҳар бири ўзига хос дунб бўлиб ажралиб туришига, нарқили, ифодали тил билан ёзилшига диққат қилвермайсиз. Кўпчилигимизга хос бу кичиклик Нор-бой акага ҳам, Бегона эмас. Аммо унинг кўпчилиқдан ажралиб турганидан бир томон бор — берчага беравер кетга талаб билан ёндашади, ҳар бир мақоласини конкрет тах-лил билан бойнатади.

Шоир ва адабларнинг ҳам-кесблари ижоди ҳақида фикр айтишлари, мақола ва тақриз-лар битишлари ибратли ҳо-диси. Негаки, адабларнинг мақо-ла-ларига танқидчиларда кам урайдиган эхтирос билан фикр юритиш, асарларни но-зик тахлил этиш ҳусусияти хос бўлади.

Севидали шоиримиз — Омон Матқорнинг бугунги шеъринг

ҲЕЧ ҚИМГА АЙТМА...

Ҳеч қимга айтма... А. БУРҲОНОВ ФОТОСИ (Наманган)

Сафо ОЧИЛ
КУЗГИ ЯПРОҚЛАР

Табиятнинг кўрки —
Япроқни севаман азалдан.
Уларнинг фарқи кам
Юраклардан сизган газалдан.
Ез ўтди, куз келди...
Қироб қўниб дастлаб япроққа,
Сир айтгач болдоққа,
Чидолмасдан ортиқ қийноққа,
Чирт-чирт қулай кетди,
Бегонадир энди шоҳларга...
Қиш эса эриниб,
Сафар қилар ўзга ёқларга.

Нозаним эрса кибру ҳавода,
Афтода у, афтода у, афтода.
Нозаним, ипак янглиғ хушқилиқ,
Навода у, навода у, навода.
Аё, санам, ёлғиз шоҳим ишқ деган,
Савдода у, савдода у, савдода.
Ишқ кўкида тасвири йўқ бир чўлпон,
Дунёда у, дунёда у, дунёда.
Чўкди қалбим денгизига бу оқшом,
Зиё-да у, зиё-да у, зиё-да.
Қани энди зиё бўлса зиёда,
Сафода у, Сафода у, Сафода.

Екубжон ХУЖАМБЕРДИЕВ

ОЙ ТЎЛГАН ТУНЛАР

«Ливан ёнмоқда...»
Кимёнинг турли хил
кашфийларидан,
Дунёнинг эҳ, бахил
зуриятларидан
бўғилар нафас.
Шундайин қуруқшаб
борар баданлар.
Шундайин буруқшаб
ёнар ливанлар...

Бир кун саҳарда
уйғониб кетдим
Ва сени эсладим
Дўстим, дафъатан.
Қанийда уйғонсанг,
Сен ҳам бир кунин...

Уильям Сароянини ўқиб
Уй фақат инсонга
туришмоқ учун.
Ва яна керак у
ўлмоқ учун ҳам...
О, уйлар шундайин
йўрғач ва кафан...
Яшмоққа эса
керакдир Ватан.

«Ливан ёнмоқда...»
Дикторнинг сўзлари
ўқ бўлиб юракни
ситиб бормоқда.
Сезаман
аччиқ ҳид —
буракнинг тутун
ўрмалаб ўтади
нафас йўлидан.

Ойдин тунлар яна бошланди,
Сув олгани чиқар хотинлар.
Анҳор бўйлаб чопайлик энди
Ой тўлган тунлар.
Эҳ, ўғирлаб кетишар бўлди
пақирларда ойни хотинлар...
Пақирларда ойлар бўғилди
Ой тўлган тунлар...
У шундайин хаё қилади:
Бир даҳизили мўъжаз уй бўлса,

ҲАҚИҚАТ ДАРАХТИ
(Бувимнинг эртаги)

У гоҳида одам шаклида
узлигини этар намоён.
«Ҳаққуш» бўлиб учиб гоҳида
Ерга тушар, тор келса осмон.
Болаликда эшитганинг — бахт.
Бир замонлар кучоққа тўлиб,
Усган экан ям-яшил дарахт,
Йўл бўйида кўкка интилиб.
Йўловчилар — шоҳқин, бепарво
Шарбатидан ичаркан қониб.

Ҳайратидан «ҳақ» деб бир доно
Жон берибди шу жоьда ҳориб.
Донишманднинг нидоси сабаб
Дарахтни ҳам «Ҳақ» деб
аташди.
Зиёратга келди ҳар тараф
Кучи етган унга тирмашди.
Талаш бўлди аро йўлда у.
Пора-пора этилди банди.
Бир шохин юлқиб олди-ю,
Япроғига бири ташланди.
Кимдир кесиб «ҳақ»нинг
илдизин
Ковугини арчди аллаким.
Шундан бери ҳақ билар ўзин,
Ўз айбини оқлармиш ҳар ким.

БОР УЧУН

Сўнмас дунё сайқали, саховатлар бор учун.
Дилда дўстлар ҳайкали, диёнатлар бор учун.
Яшасак деймиз ҳар он, бир-бировга меҳрибон,
Олам бўлур гулисточ, садоқатлар бор учун.
Умидвор тақдир охи, шул боис чўлда охи,
Зорланиб йиғлар гоҳи, ижобатлар бор учун.
Сафо Очил, сурғали даврон келадир ҳали,
Орзулар кўп нашъали, ҳамиятлар бор учун.

ШЕЪРИЯТ

Дадахон ҲАСАНОВ
АЛЁР АЙТИБ...

Қалдирғочлар қўшиғидан янграб самолар,
Оҳангларга тўлиб кетсин борлиқ, дунёлар.
Қирғоқларга тўшлар уриб, сою дарёлар,
Сир ва Аму бўйларинда дўстлар — ошнолар.
Алёр айтиб шарафласин, алқасин сани.
Мен булбулман, чаманимдан айирма мани!
Опоқ-опоқ булутларга термулиб муштоқ,
Бағримни чок этай, майли, оҳ уриб ҳар чоқ.
Сен қўйш бўл, майли, бўлай мен бир шамчирок.
Майли, умрим тутаб ўтсин чекиб ғам, фиروق!
Фақат мендан дариг тутма бу хур ўлкани,
Мен булбулман, чаманимдан айирма мани!
Мен бир бағрин ўтга ёқиб куйлоғчи жозода,
Қўшиқ айтиб ўз оламин айлағувчи шод.
Фақат қўшиқ-қўшиқ билан гўзал, деб ҳаёт,
Ўт кетсин, деб куй-қўшиқсиз дунёга, ҳайҳот,
Келган эдим бу дунёга бағрим ёққани.
Мен булбулман, чаманимдан айирма мани.

ШУҲРАТ

Биз сени шунчалар севамиз шуҳрат,
Бир умр сен ҳақда хаё қиламиз.
То сенга етгунча ҳасадин қилмаст —
Иғвони қадрдон дўст деб биламиз.
Биз сени шунчалар севамиз шуҳрат,
Сенсиз яшаш бизга мушқоқ бегона.
Дунёни таниган кундан иборат,
Сенга талпинамиз мисли парвона.
Биз сени шунчалар севамиз шуҳрат,
Ҳаё-андишани, орни унутиб.
Биз учун энг баланд туйғусан фақат —
Сенга сизинамиз имонни ютиб.
Биз сени шунчалар севамиз шуҳрат,
Сенга қурбон бўлар ҳатто жонимиз.
Сени деб «жангларда» бир кун ниҳоят,
Мияга қуйилиб кетар қонимиз...

Шовот райони марказида очилган янги кутубхона меҳнаткашларнинг севамли маскани. С. МАҲҚАМОВ фотоси

МАХТУМҚУЛИНИНГ 250 ЙИЛЛИГИ
ТУРКМАН
АДАБИЁТИНИНГ ОТАСИ

Б УТУН истеъдоди, куч-қувватини жаҳият, меҳнатнаш омма манфаати учун бағишлаган инсонлар ҳалқ қалбига мангу яшайди. XVIII асрда яшаб, ижод этган улуг туркман шоири Махтумқули — Фироний ана шундай номи она халқи қалбига муҳрланган буюк сий молардан.

шоир сифатида танилди. Унинг ижодиётида туркман халқининг ҳаёти, урф-одатлари, руҳий дунёси, психологияси ёрқин ифодаланди. Шунинг айтиши керакки, Махтумқули умуман синфий қарама-қаршиликларнинг моҳиятига тўла тўшуниб етмаган бўлса-да, эву-чилар билан эдилувчиларни бир-бирларидан фарқ қила олди, иктамий теңгислик, камбағал ва бойлар, кучсиз ва кучлилар ўртасидаги курашнинг моҳиятини тўшу-нишга интилди. Шу сабабли ҳам егани нон, киңгани тўн толмаган гарибларга ич қалбдан хайрихоҳлик билдирди, шу тўғайли ҳам бутун фаолиятини хўрланган, камситилган, ҳақ-хуқуқни оёқ эсти қилинган халқнинг манфаатларини куй-лашга бағишлади.

Унинг ватанпарварлик мавзусидаги шеърларида конкрет тарихий шароитдаги иқтимоий зиддиятлар, адолатсизликлар муайян даражада ифодасини топанлигини кўрамиз. Шоир ижодида эл-юртга муҳаббат, хўрланганларга ҳамдардлик алоҳида ўрин тутди.

Махтумқули туркман қабилалари ўртасидаги низо-ларни тугатиб, уларни «бир дастурхон атрофида» бир-лаштириш учун кураш олиб боришни виждоний бурчи деб билди, кўпчилик шеър-ларида уруғлар ўртасидаги низо-ларни қоралади. Шоирнинг «Ярашмас», «Еши-миз», «Туркманнинг...» си-ғари шеърлари худди шу мақсадга қаратилган.

Хизир кезган чўлда эллар ёйласин,
Юрт бинимиз қойим бўлсин, қурилсин.
Чиллада маст норлар хушига келсин,
Бир суфрада адо бўлсин ошимиз.

Улуг адиб азиз халқнинг меҳрибон элининг босқинчилар томонидан оёқ ости қилинганни ўз кўзи билан кўрган, бундай оғир кулфатга юракдан ачинган, шу мавзуда «Найлайин», «Хор қилди», «Фаттоҳ», «Тўшди» каби шеърлар ёзган. Шоир ҳар бир халқ, ҳар бир одам учун ватандан азиз нарса йўқлигини алоҳида таъкидлайди. Ўз ватанин-да хўрланган ҳам уни тарк этиб кетгунча бўлма- дейди:

Кел кўнглим, мен сенга насихат айлай,
Ватаним тарк этиб кетгунча бўлма.
Еки:
Ет элларда мусофирлик чеккандан
Урса, сўкса, хўрласа-да,
Эл яхши.

Махтумқули йигитнинг қаҳрамонлиги, мардлиги ва-тан манфаати билан мустаҳкам боғлиқ бўлиши лозимлигини алоҳида ўқтиради. Айни замонда эл-юрт қисматига бепарво, ўз нафсларига қўл бўлган, ишга айёр, ошга таяёр номардларнинг ҳақиқати билан савалайди.

Махтумқули туркман ада-биёти тарихида бадиий ада-биётни том маънос билан халқ ҳаётига яқинлаштирган, уни халқ хизматида сафарбар эт-ган инсонларар, новатор

кузга илмаслар
Ҳар йигитнинг кўлда бори бўлмас.
Қиммат сўзларини тутга олмаслар.
Ҳар кишининг элтибори бўлмас.

Махтумқули ақоибий ишқий-лирик шеърлар ёзди. Муҳаббат мавзусидаги энг яхши шеърлари эса унинг шахсий ҳаёти билан бевоқоф алоқадорлар. Шоир ўси-лилик чоғларида Менгли исмли гўзал қизни севаиб, жўқини излаб, нозик туйғу билан яратилган лирик шеърларини севалисига бағишлаган. Менглининг номи унинг жуда кўп шеър-ларида тилга олинади:

Парда тортиб юзларинга,
Пардоз бериб сўзларинга,
Махтумқули кўларинга—
Елғиз Менглихон кўринур.

Шоирнинг муҳаббат мав-зусидаги шеърларининг лирик қаҳрамони энг гўзал, энг назокатли ва гоёт маллоҳат-ли махбубадир.

Махтумқули лирикасининг катта бир қисмини одоб-ахлоқ мавзусидаги шеърлар ташкил этади. Шоир халқига насихат қи-лар экан, унинг бошига му-сибат тушган кунларда кў-макдашишга, кўнглини кўта-ришга, орзуларига қанот бўлишга интилади, ватан-дошларини келажакка умид билан боқишга даъват эта-ди:

Оқмасдан қолмайди бир оққан арқ,
Бир танда одам гоҳ севаз, гоҳ ориқ,
Бир юзи қорадир, бир юзи ёруғ,
Қора деб қаттиқ сўз

Махтумқулининг киши руҳини қосалтирадиган соғ-да ва дунда ифодаларни, ба-диий келлиги, қимматли сўзларга бойлиги ва жаранг-дорлиги билан киши қалбини сеҳрлайдиган шеърини бутунги кунда бепоён Вата-нимиздаги барча халқларнинг умумий маънавий хази-насига қўшилди. Махтумқули шарқшунос Е. Бертельс айтганидек: «Кишинлик ма-даниятининг қимматбаҳо гав-ҳарларидан бири—Махтумқу-ли поэзияси бизнинг кун-ларимизда ўзининг ҳақиқий қад-қимматини топди».

Каримбоя ҚУРАМБОВ,
филология фанлари кан-дидати
Нукус

Қудрат ДУСТМУҲАМЕДОВ

— Жуда тўғри қиласиз, — маъқуллади аёлининг кайфиятини тўшунган ота кулиб. — Нозиктани кўриб темиртанини нуғутиб юбор-са ажаб эмас.

Улардан сал нарироқда турган икки киши пичирлаб ҳасратлашшларди:

— Ҳаққуш киринг йилдан-йилга қийи-лашиб кетяпти.

— Нимасини айтасиз, поракўрларнинг кучи яна турибди.

Ховли тўридаги темир панжаралар билан ўралган иккита хонада эса, суҳбат қизгин. Физикдан суҳбат ўтказаяётган Пулатовнинг рўпарасига чиройликни Янгитча ҳадик-сираб келиб ўтириб, ташқарида таяёрлаб кел-ган бир бурда қалин қозоқ — анкетасини столга қўйди. Темиртан анкетадаги расмга, кейин Янгитчага бир тикилди-да, вақтни ўт-казмай савол берди:

— Соатига олтимиш километр тезлик билан кетаётган автомобиль тўрт соатда қанча йўл босади?

Янгитча бир зум ўйланганда, «Езма ра-вишда жавоб берсам майлими?» деди. Темир-тан одатига саволи қандай айтилган бўлса, шундайлигича қайтарди ва «Майли» деди. Янгитча киссасидан опоқ конверт чиқариб, устига алланималар ёзмақчи бўлдию, ёзмади, кейин темиртанга узатди. Конверт елимла-маган, ичидига рангли қозоғини бир чети кўришиб турибди.

— Йўқ, — деди Пулатов шу қозоғини син-чилаб темиртанга. — Масаланинг жавоби 25 эсам, 240 бўлади.

— Икки юз қирқ? — жонланди Янгитча. — Мана, икки юз қирқ бўлса, бўлибди-да.

У қўйидадан бир даста рангли қозоғи чиқар-иб, санаб-санаб (шунчалик ҳаёжон ичиди санагани ўриллатиб қўйди) темиртанга узатди. Унинг назарида гўлоф ичиди ҳақиқий одам яширинган ёки шу атрофда — қўшни хонада нимлардир темиртанга буйруқ бериб туриб-ди.

Пулатов Янгитча узатган қозоғоларни син-чилаб кўрди, барибор қаноатланди:

— Ҳаққуш биринчи «рублей, карбонансе, сўм» ўрнига километр дейиш керак эди. Сиз ТКЙга номусиб!

— Домлажон, ўзим ҳам 240 километр демокчиёмин, янглишиб кетибман. Яна битта савол беришим! Жон домлажон!

— Домлажон, домулла, домла-почка... Темиртан ўзаги бир хил сўзларни хотира-сидан нур тезлигида қидириб топди ва таҳ-дид қилди. — Менга профессор Пулатов ёки Ибн Пулот, деб мурожаат қилинг.

— Профессор, домлажон! Ибн профессор!

Эсанқираб қолган Янгитчани, пулларини киссасига тикиб, навоити келган абитуриент ташқарига кузатиб қўйди.

Математикдан суҳбат ўтказилаётган хона остонасини ҳатлаб ўтган наватдаги абитури-ент Ҳажон билан «Темиртан» деб бақириб юборди.

— Профессор Темиртов ёки ибн Темир, — деди темиртан парво қилмай.

— Мени танимадингми? — деди Янгитча.

— Таниш, таниш-билиш, танишув... Ҳа.

— Пардаман! Мен Пардаман! Эсингдами?

— Парда, парда, парда... — деди Теми-ройлор киприкларини пичирлатиб.

— Пардавойман! Оқтош! Алжабр! Ола би-дан Тарғил!

Пардавой ўзини танитиш учун темиртан билан биринчи урғаниш пайтдаги тафсилот-ларни эслади. Темиртов хотирасини нур тез-лигида титкилаб чиқди, бир нақшлар Оқтош қишлоғида Ола ва Тарғил лақабли сингирлар-ни ўлтоққа қўйиб, ўзи алгебрани мутолаа қилаётган одамни кўз олдига келтирди.

— Пардавой! Алжабр! Мў-ў-ў! — деди темиртан ниҳоят.

— Ҳа-ҳа-ҳа! Уша Пардавойман! Ҳа-ҳа-ҳа-ў! Институтига яна келдим. Эсингдами, бу-тур мени роса ўқитганинга қарамай, балим етмай киролмаганим?

— Вақт чекланган, Пардавой алжабр мў-ў, анкетани бери.

— Мени Пардавой дегин. «Алжабр мў» исми ҳам, фамилиям ҳам эсам. Фамилиям Турдиев. Пардавой Турдиевман.

— Ҳарошо, Пардавой Турдиев, — деди темиртан бу гал русча сўз аралаштириб Аф-тидан у баъзи одамларга тақдир қила бошла-гани. — Анкетани бери.

Темиртов Пардавой билан эски таниш чиқиб қолганига қарамай, ҳамма қатори савол бер-ди:

— Нима учун кибернетика институтини таниладингиз, Пардавой Турдиев?

— Сенга ўхшаган робот завод-фабрикаларда ишлайдиган роботлар кўп қишлоқда эса йўқ. Сизлар робот колганитизни айтмаси, у ерда ҳеч қачон робот бўлмаган. Қани энди, қўй-сингир боқиб юрадиганлар ҳам бўлса! Мантаб ўқувчиларига иш қамалрди. Қишлоқ-да иш жулда...

— Етарли, Пардавой Турдиев. Математика ва физикдан билимингиз бор. Физика учун ҳаммасабам ибн Пулатдан оласиз.

Кимсан, темиртан профессорни севаиб гаплаган Пардавой, аниқдан мўралаб тур-

ган абитуриентларни ҳайрон қолдириб чиқиб кетди.

У Пулатовнинг хонасига кирганда кўпам ҳажонланди.

— Салом!

Пардавой ўзини танитмай, қани, биларин-кин, деган ўй билан индамай тўраверди. Теми-ртан эса, кунда кўришни юрган одамдек «Қани марҳамат! Пардавой» деди.

— Қойил! — бақириб юборди Янгитча. — Сизлар Оқтошдан келиб юл... —

— Вақт чекланган, Пардавой, анкетани бе-ринг.

Темиртан Пардавойни таниганига қарамай, анкетага кўз югуртирди.

— Физика ва математикадан билимингиз етарли, хотиримда ёзиб қўйилган, лекин қон-дага кўра савол беришим шарт.

Пардавой ўзини синфин битириш арафаси-да қандайдир сабаблар билан Оқтошга бориб қолган темиртанлардан ўрганган билимлар ус-тига яна бир йил муттақил ўқиди. Савол бўл-са, ҳатто темиртовдан қувватини жиловлаш му-аммоларини ҳам гапириб беришга тайёр. А-нги олим темиртан олтинчи синф ўқувчисига лойиқ иккита савол берди. Жавабни айтиб бўлиб индамай патта ёзиб узатди.

Қабул комиссияси ходимларига бир жиҳат-дан иш қамайди, чунки истаган одам ҳужжа-тошнориб кетармасди. Айни вақтда шикоят қилувчилар қўлайиб, хуноб қилиб юборишди.

Эшигига «Мастул котиб Раҳим Аҳмедович Илёв» деган чиройли ёзув охиб қўйилган хо-нага ўрта ёшлардаги киши салобат билан ки-риб келди. Ёнларни калта қўйлаб синеллиқ қилиб дамозланган, бошидан сомон шляпа-си бежирим, ярашиб турибди.

— Марҳамат, ўтириг, — деди котиб рўпа-расидаги қреслони кўрсатиб. — Ҳўш, хизмат? Ёшларнинг тақдирини шу темир-терсан мавжудотлар ҳал қилганими ё одамларми? — деди меҳмон дабурустанди.

— Албатта одамлар-да. Биз нимамга ўтириб-миз бу ерда? Темиртанлар бераётган ҳар бир саволини, абитуриентнинг жавабини магнит-фон лентасига ёзиб бораемиз, лозим бўлса қо-ғозга ёзиб чиқарамиз. Ҳаммасини, саволини ҳам, жавабни ҳам махсус комиссия назорат қилиб туради. Шу кунгача абитуриентларга берилган беш юздан ортқи хилма-хил саво-ларнинг биронтасига комиссия ҳаёфати эти-роа қилолмади. Эътироз қилишга ўрин йўқ, чунки ҳаммаси ўрта мактаб доирасидаги би-лимлардан четта чиқмаган энг энг саволлар, Қийинлар бунда нават кутиб турибди. Марҳамат, сизни яна нима қизиқтиради?

СУРАТДА: Ташкият Фармацевтика институтининг илгор термичилари Раъно Абдуллаева, Комила Муродова ва Фарида Машрапова. Сурагда: Урта Осн Медицина педиагрия институтининг илгор термичилари. Улар маданий ҳордиқдан сўнг иш яна ҳам унумли бўлишни яхши билишади.

ташкил қилинган. Мусобақа якунлари ҳар беш кунда кўриб чиқилади. Илгорларга институт ректорати ва совхоз дирекцияси томонидан урта мукофот таъсис этилган. Маъна, ҳозиргина бешинчи беш кунлик якунларидан кўриб чиқилди. Унда Олег Бондаренко, Оврод Шобилолов, Ҳабибулла Жадилов, Геннадий Ламм ва Собир Аминов бригадалари галиб, деб топилди. Улар бошлқк бригадаларда кунлик ўртача норма 55—60 килограммни ташкил қилган. Шунингдек, бу бригадаларда тузилган звенолар ҳам юқори кўрсаткичларга эришган. Сўнг у киши илгор термичилар ёзилган дафтарини бизга узатди. Дафтарни вақараймиз. Унда неча терилган бир кунлик пахта ҳисобикитоб қилинган. «1 курсдан: Баротова М. 130 кг. Қамбарова Р. 128 кг. II курсдан: Оллоберганова З. 133 кг. Рустамов Г. 130 кг. III курсдан: Жумагелдиев Г. 142 кг. IV курсдан: Рамазонова А. 138 кг. Скопьева Е. 110 кг. V курсдан: Бобоев Х. 150 кг. Солиев С. 144 кг.» Бу рўйхатни ва рақамларини яна ҳам давом эттириш мумкин. Ҳа, кундан-кунга буй чўзаётган кирмонлар олти миллионлик улкан маррага тобора яқинлашиб борапти. Бу ишга биз юқорида келтирган рақамлар ҳам муносиб ҳисса бўлиб қўшилмоқда.

ШУ кунларда ўлкамизнинг пахта далаларининг негизини тўриб меҳнат қилаётган хизмати баланд ҳашарчиларини ҳам учратади. Ана шундан оловналб ҳашарчилар орасида Урта Осн Медицина педиагрия институтининг 3762 нафар студент-ешлари ва ўқитувчилари ҳам бор. Илйч район маркази — Меҳнатобод посёлкисида. Бу ерда институтнинг марказий штаби жойлашган. Қоронғу тушиши билан посёлка кўчалари Илйч чиқоклари нуридан яна ҳам ёришиб кетди. Кенг ва ёруқ кўчаларни тўлдириб ҳашарчилар даладан қайтишти. Улар овозларини баралла қўйиб кўшиқ куйлашди. Штабамиз. Бу ерда ҳисобчи ва секретарь қизини учратдик. Улардан штаб

рахбарларини сўраб турган эдик, раҳбарларнинг узлари келиб қолишди. — Хорманлар. — Саломат бўлинглар, — деди институт марказини штабининг бошлиғи ректор Вали Мажинов. Бу кенса профессорининг оёғида керза этик, эгинидан кийимларида ва ўсиқ қошларида пахта гарди. Унинг ҳозиргина даладан келатганлиги шундоқ кўриниб турибди. — Студентлар билан ҳаммиша даладамиз. Улар меҳнат қилиб, биз четда турсак сира-сирини ярашмайдим. Бугун пешинда олтинчи курсларнинг иккита бригадасида бўлдик. Борсақ улар энди-гина тушликка ўтирган экан. Ҳаммамиз бирга оқватландик. Ҳашарчилар билан далада ўтириб оқватланишга нима етсин? Сўнг улар билан суҳбатлашдик. Қан-

дай камчилик ва қийинчиликлар борлигини сўрадик. Уларнинг виждонан меҳнат қилаётганликларини тинглаб, кўриб жуда хурсанд бўлдим. Юлдуз Ҳамроева деган термичи қиз: «Дехқонларнинг қанчалик оғир меҳнатлар эвазига ҳолинада. Ана шу юқич карталарнинг икки томонидан ҳам ҳар бир қаторига биттадан термичи тушади. Улар ўзлари тушган қаторни ишонч билан қўриб туради. Бунда биринчидан контроллик яхши, кейин термичининг унуми ошади. Айни пайтда дала сифатли тозаланади. — Бу муваффақиятларнинг сирини нимада? — Институтимиз студентлари кейинги 3—4 йил мобайнида микроарта усулида пахта терилишти. Микроарта деганимиз ҳар бир пайкал ҳажмига қараб бир неча кичик карталарга бўлинади. Ана шу кичик карталарнинг икки томонидан ҳам ҳар бир қаторига биттадан термичи тушади. Улар ўзлари тушган қаторни ишонч билан қўриб туради. Бунда биринчидан контроллик яхши, кейин термичининг унуми ошади. Айни пайтда дала сифатли тозаланади.

СТУДЕНТЛАР КЎШИҒИ

Заҳматқаш ўзбекининг ҳосили қандок? — Кузининг фалсафаси шудир биз учун. Улғур меҳнат кезар шан даладарда. Ҳар ёнда ҳошим бир ташвишли илҳом. Ҳа, шу тўқни куз палла. сизда республикамиз пахтазорларини кезсангиз, ҳамма жойда «ташвишли илҳом ҳошим» эканининг шоҳиди бўласиз. Биз Илйч районининг Гагарин номидаги совхозда пахта терилган Гафур Фулом номидаги Сирдарё давлат педагогика институтининг филология факультети йигит-қизлари даврасида бўлганимизда бунга яна бир бор ишондик. — Студентларимиз институтда билим асосларини эгаллаб, мураббийлик касбининг йўли-йўриқларини ўрганаётганлар. Бу ерда — совхоз далаларида пахтазорларининг заҳматида чинақилди, — дейди факультет декани, доцент Босим Тўйчибоев. — «Учинчи семестр» деган ибора барчага маълум. Ана шу меҳнат семестри бизда май ойида, гўё парваршилик даврида бошланиб, пахта ҳосили йигиб-териб олинувгача давом этади. Студентлар суғоришда қатнашмайдилар, холос. Чун-

ку чўл шароити ўзига хос хусусиятга эга. Бу ерда одам нам, бир четда қўл қовуштириб ўтираверини инсофдан эмас. Пахтакор ота-оналарга ёрдам бериш студентларимизнинг виждоний бурчинга айланиб қолган. Бу йил ҳам йигит-қизларимиз пахтакорларга яқиндан мадад бермоқдалар. Ҳозиргача терган пахта танамиз 300 тоннадан ошди, яна 200 тонна «оқ олтин»ни йигиб-териб олиш мудоаамиз. Барча шароитлар муҳайё, ҳаво айнимай турибди. Демак, сўзимизнинг устидан чиқамиз. Ингор студентлар билан таништиришни сўраймиз дегандан У киши Роҳила Қирғизова, Гулжарин Қувондиқова, Шухрат Исмаилов, Тўлқин Эргашев, Гулжан Эшматова, Маълуда Оранкулова, Шаҳноза Сағитова, Раъно Тўхтаева ва бошқа ўғил-қизлар термичиларининг номларини тилга олади. Бу фидокор ешларнинг ҳар бири ҳозиргача 5—6 тоннадан пахта терибди. Термичи ўқитувчи ва сту-

— Айни кунларда бутун республикамиз аҳолиси бир масъуллик туғту—етиштирилган ҳали бойлиги — «оқ олтин»ни нест-боду қилмай. Ванган армуғон этиш туғтуси билан яшамоқда, — дейди институт ректори, филология факультети доктори, профессор Холиқ Абдурахмонов. — Институтимизнинг 1300 кишилик ушшоқ коллективи бу йил яқнала совхоз далаларидан давлатга уч минг тонна пахта териб бериш мажбуриятини олган. Факультетларо социалистик мусобақани авж олдириб юбориш натижасида «оқ олтин»имиз икки минг тоннадан ошиб кетди. Математика факультетининг Абдулла Набиев номидаги отряди аъзолари республикамиз партия ва ҳукуматининг Мураббаитига «яқона Ленин комсомолининг 65 йиллиги шарафига меҳнат вахтисини қилиш ташаббуси билан чиққан эдилар. Студентларимиз Улғур Оқтайборнинг 66 йиллиги шарафига ўтказган меҳнат вахтиси ҳам муваффақиятли якунланди. Коммунистлар ва комсомолларимиз эса ҳар қачондек пахта учун умумхалқ курашининг олдинги сафларидабормоқдалар...

НА Сирдарё область ҳужалиқларидамиз. Оқ олтин областнинг энг йирик пахтачилик районларидан ҳисобланади. Район далаларида меҳнат қилаётган ҳашарчилар орасида В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети тарих факультетининг студентлари ҳам бор. — Факультетимизнинг 260 нафар талабаси «СССР 80 йиллиги» совхози далаларида меҳнат қилиштилар, — дейди факультет штабининг бошлиғи Одил Розиев. — Бизда учта отряд ташкил этилган бўлиб, улар «Шарқ

КУМУШ ДАЛАЛАР ШУКУҒИ

нинг бунчалик пухта қилинганини баҳлига белтирмаган «меҳмон» учун масъул котибни жавоби қўйилмаганда ишончли қиқди, отдан тушгандек бўлди. — Ахир, ўзингиз ўйлаб кўринг, умрида роботни кўрмаган бол, қандайдир темир нуқса сўроққа тутганда эсанжара қўлиб, билганиним гапиролмай қолмайдими? Ёки нотўғрими? — Уш «нуқса»ларни ўзингиз кўрдингизми? — Кўрдим. — Ҳўп? Нимасидан эсанжарайди? Кўринини сиз билан мендан чиroyлор. Одобда ҳам устун бўлса борки, кам эмас. Қолаверса, институтга «бола» эмас, етук одам келиб ўқийди. Агар ўқинганми... Ёки қизингизни ҳали-вери «бола», деб билсангиз мактабда яна бир-икки йил ўқитинг ё шилатинг. Қачон аттестатга муносиб бўлса, ўшанда бизга юборинг. Лекин ўзингиз билан эргаштириб юрманг, маслаҳатини шу. «Меҳмон» котиб билан олишиб барака тополмаслигига тушуниб, гапини бошқа ёққа айлантирдик. — Ошоновнинг савол-жавобларини текшириб кўрсангиз. Собир Акрамович Эшонов. Илёсов чал томонидан бурчакка қўйилган турли-туман тугмачали асбобин улаб рўпарасидаги микрофонга фамилияни айтди ва «меҳмон»га қарата, «Маъна, ҳозир жавоб келди», деди. Бир минут ўтар-ўтмас бурчакдан болаларнинг ўйинчоқ автоматоти отилгандек тирилган овоз келди. Масъул котиб қўл узлати ярим кулоч телеграф лентасини узиб олди. Ундаги ёзувларни ўқиб кўрди-да, Эшонов-отага узатди. Лентада фамилия, исм-шариф, савол, жавоб, число, ҳатто соат минутгача ёзиб қўйилган. Суҳбатни профессор Темпоров ўтказибди. Бу ёзувларни ўқиб чиқаркан, Эшонов-отанинг пешонасидан тер чикиб кетди, нима дейишни билмай қолди. Бошқа эътироз йўқ. Бўлганда-ку, ўзи биларди-а! — Буни қаранг-а, «ага» «эни» кўпайтирилмапти, — деди у ноқулай аҳволдан чиқибга йўл ахтариб. — Институтни битирганимизга йигирма йил бўлсаям «2а» бўлишни бизнинг ёдимизда турибди. Ҳозирги ёшларга ҳайрон қоласан, киши. Илёсов кўлиб юборди, унга «меҳмон» қўшилди. Урилли гап айтиб, котибнинг дилига йўл топдим, деб ўйлади. Аслида эса, ўзи ҳам математиканинг алифини билмаслигини намойиш қилиб қўйганди. Бундан беҳабар ота очилиб кетди: — Энди, Раҳимжон, ука, бир ёрдам қилиб

Рисунки О. АСОМОВ чизган

жоборсангизу, ўғлим институтга қилиб қолса. Бу ёнга биз ҳам қараб турмасмиз. — Уртоқ Эшонов, — деди масъул котиб кулгидан тўхтаб, — бу гапини бир айтдингиз, бошқа қайтариб юрманг. — Домла, мен гапини ўғил боласини яхши кўраман. Ўнани санаб олгингу, менга таратяни беринг, — бўш келмади «меҳмон». — Уртоқ Эшонов! — Бу сафар котибнинг товуши титраб чикди. — Шу гапини яна бир марта қайтарсангиз, сиз билан тегишли одамлар тапаллашиб қўйишадди. Чунки бизнинг суҳбатимиз ҳам лентига ёзиб борилмапти. — А? — «Меҳмон»нинг кўзлари олайиб, остини чаён чаққандек туриб кетди. — Ҳа, қоида шу. Электрон ҳисоблаш машинаси учун ҳамма маълумот керак. — Ундай бўлса, мен... Эшонов-ота ўзи ҳозиргина ўтирган кресло атрофидаги «орбита» бўйлаб бир айланма чикди-да, гапини яримта-юримта қилиб эшикка равона бўлди. — Тўхтаган! Манавини олиб кетинг, — деди Илёсов телеграф лентасини узатаркан. Эшонов ортга қайтиб лентани олди, сабри чидмай, судраб чиққанча кетди. Қабул комиссиясининг раиси академик Султон Гафорович Гафоров хузурига кириб чиқатганлар ҳам сон-саноксиз эди. Кимда озгина илйик ёки даво бўлса ёрдам сўра келверди. Уларнинг аксарияти қаердидир ректор билан учрашган, суҳбатлашган ёки нима биландир институтга ёрдами теккан. Бари бир хил жавоб олаверди. — Марҳамат, ҳужжатларини топширингларчи, у ёғи бир гап бўлар. — Темиртанларнингиз ҳужжат топширишига йўл қўймайти-да, — деди «меҳмон»лардан бири. У аллақайси таъминот корхонасида ишлайди, бундан уч йил муқаддам кибернетика институти ҳожатхоналарини ремонт қилишда «топилмас мато»лардан ёрдами теккан эди. Шунинг учун ҳам бемалол даво қилатганини Султон Гафорович тушуниб турибди. — Мен темиртанларга буйруқ берганим билан бажаринмайди, — деди у. — Уларни темиртанлардан юборишган, фанат саволга тўғри жавоб берган одамни тан олади, бошқа гапга қўлоқ солмайди. — Ҳар ҳолда институтга ёрданимиз тек-

— Бундан қанча чиқаркан? Сурагда: илгор термичи IV курс студенти Шухрат Исмаилов. В. ДУБРОВСКИЙ фотолари

ЧУҚУР ТАЪЗИЯНОМАЛАР

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА

Азиз биродарим Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги шун хабардан ларзага келдим. Ўзбекистон халқи билан бирга чуқур қайғураман.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕЗУВЧИЛАР СОЮЗИГА

Қадри дўстлар! Бизнинг улкан дўстимиз, ажойиб ёзувчи, атоқли партия ва давлат арбоби, юксак даражадаги саноатчи инсон Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги хабардан ларзага солдим.

чуқур таъзия изҳор этаман.

Михаил АЛЕКСЕЕВ

Атоқли ўзбек совет ёзувчиси, Коммунистик партия ва Совет давлатининг улкан арбоби, бизнинг қадрдон дўстимиз Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги хабардан ларзага солдим.

Давид ҚУГИЛИТОНОВ

Қўлиқ АССР Езувчилар союзи правленесининг раиси

Улкан партия ва давлат арбоби, ёзувчи Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги хабардан ларзага солдим.

Ғабит МУСРЕПОВ

Биз, «Дружба народов» журналы редколлегияси аъзолари, редакция ходимлари ҳаммаимиз учун қадри бўлган Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги хабардан ларзага солдим.

Сергей БАРУЗИН, Леонид ТЕРОКОПИЯ, Александр РУДЕНКО

Ўзбек халқининг буюк фарзанди, атоқли партия ва давлат арбоби, оташин интернационалист, содиқ ва ғамхўр дўст Шароф Рашидовнинг вафоти тўғрисидаги хабардан ларзага солдим.

Фотих НИЕЗИИ

МИГУЭЛ ОТЕРО СИЛВА 75 ЕШДА

САНЪАТКОРНИНГ БУРЧИ

XX аср ёзувчининг янги тишини майдонга чиқарди. Бу ёзувчи она халқининг, она-Ватанининг эрки, озодлиги учун кураш иштига ўзини бағишлаш билангина ва танинларини, тиражларини бурчишли тула бақарди.

Хайт-мают кураши бадий тираж кўрсатилади «Опорион» ўлими (рус тилида «Суккутада» беш китоби), Лотин Америкаси ёзувчилари, уларнинг ижтимоий ва сиёсий проблемалари тасвирига бағишланган «Инглагман» романи адибнинг номини жаҳон бўйлаб машҳур қилди.

Силва ижодини 1924 йили шонр сифатида бошлаган. Санъаткорнинг урушга қарши ёзилган «Денгиз — ажал демаскир» фалсафий поэма-си, «Сув ва йрмоқ» шеърини мажмуаси, «Йитиб» поэма-лар китоби айниқса машҳур.

ган гагаёнларини ҳаққоний ҳикоя қилди. «Элик уйлар», «1-сонли Идора» (рус тилида «Саваннадаги шаҳар») романида эса Венесуэла вилоятларидаги кишилар ҳаёти тасвирланган.

Совет халқининг янги дўсти Мигуэл Отеро Силва «Халқлар ўртасида тинчликни мустақамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти лауреатидир.

Мигуэл Отеро Силванинг ватанпарвар жангчиларининг ҳаёти ҳақидаги романи «Безгак» студентларнинг 1928 йил дикторлик режимида қарши кўтарилган.

— Сиз қандай қилиб ёзувчи бўлдингиз? Адабиётдаги йўлингизни қайси жанрларда асар ёзишдан бошладингиз?

— Мен Венесуэланинг унча катта бўлмаган вилоят шаҳарисиде туғилдим. Бошланғич маълумоти ҳам жуда оддий мактабларда олдим. Ун икки йилга ўқув-ўқимасидан олам вафот этди, оқибатда ижтимоий диний лицейларга қатнаша мактаб бўлди.

— Сиз қандай қилиб ёзувчи бўлдингиз? Адабиётдаги йўлингизни қайси жанрларда асар ёзишдан бошладингиз?

— Мен Венесуэланинг унча катта бўлмаган вилоят шаҳарисиде туғилдим. Бошланғич маълумоти ҳам жуда оддий мактабларда олдим. Ун икки йилга ўқув-ўқимасидан олам вафот этди, оқибатда ижтимоий диний лицейларга қатнаша мактаб бўлди.

— Сизнинг ижодий лабораториянгизга назар ташлашга ижозат беролмайсизми? Айтайлик, сиз бирор китобингиз устида қандай иш олиб борасиз?

— Мен ишда ўзининг тўрт машғулотим, тўрт касбим: журналистлик, шонрлик, юмористик-адиблик ва романапислик ўртасига ҳеч қачон чегара қўймайман. Ҳа, да қилганидан бошқа барча ишларим эса, мени аҳамиятга молик ва тасодифий, лекин, ўз-ўзидан маълумки, инкилобий курашин истисно этганида. Бир жанрда ишлар эканман, қолганларини ҳам эсимдан чиқармайман. Романилар устида одатда асосан журналистик сифатида ишлаш олам ва ишлайман: романининг воқеалари кечадиган замонада ёки уша жойларда яшаган одамлардан сўраб-суриштираман, қорепамалар қиламан.

— Сизнинг ижодий лабораториянгизга назар ташлашга ижозат беролмайсизми? Айтайлик, сиз бирор китобингиз устида қандай иш олиб борасиз?

— Мен ишда ўзининг тўрт машғулотим, тўрт касбим: журналистлик, шонрлик, юмористик-адиблик ва романапислик ўртасига ҳеч қачон чегара қўймайман. Ҳа, да қилганидан бошқа барча ишларим эса, мени аҳамиятга молик ва тасодифий, лекин, ўз-ўзидан маълумки, инкилобий курашин истисно этганида. Бир жанрда ишлар эканман, қолганларини ҳам эсимдан чиқармайман. Романилар устида одатда асосан журналистик сифатида ишлаш олам ва ишлайман: романининг воқеалари кечадиган замонада ёки уша жойларда яшаган одамлардан сўраб-суриштираман, қорепамалар қиламан.

— Сизнинг ижодий лабораториянгизга назар ташлашга ижозат беролмайсизми? Айтайлик, сиз бирор китобингиз устида қандай иш олиб борасиз?

— Мен ишда ўзининг тўрт машғулотим, тўрт касбим: журналистлик, шонрлик, юмористик-адиблик ва романапислик ўртасига ҳеч қачон чегара қўймайман. Ҳа, да қилганидан бошқа барча ишларим эса, мени аҳамиятга молик ва тасодифий, лекин, ўз-ўзидан маълумки, инкилобий курашин истисно этганида. Бир жанрда ишлар эканман, қолганларини ҳам эсимдан чиқармайман. Романилар устида одатда асосан журналистик сифатида ишлаш олам ва ишлайман: романининг воқеалари кечадиган замонада ёки уша жойларда яшаган одамлардан сўраб-суриштираман, қорепамалар қиламан.

— Сизнинг ижодий лабораториянгизга назар ташлашга ижозат беролмайсизми? Айтайлик, сиз бирор китобингиз устида қандай иш олиб борасиз?

— Мен ишда ўзининг тўрт машғулотим, тўрт касбим: журналистлик, шонрлик, юмористик-адиблик ва романапислик ўртасига ҳеч қачон чегара қўймайман. Ҳа, да қилганидан бошқа барча ишларим эса, мени аҳамиятга молик ва тасодифий, лекин, ўз-ўзидан маълумки, инкилобий курашин истисно этганида. Бир жанрда ишлар эканман, қолганларини ҳам эсимдан чиқармайман. Романилар устида одатда асосан журналистик сифатида ишлаш олам ва ишлайман: романининг воқеалари кечадиган замонада ёки уша жойларда яшаган одамлардан сўраб-суриштираман, қорепамалар қиламан.

ЛИНАРД ЛАЙЦЕННИНГ 100 ЙИЛГИ

ИНҚИЛОБЧИ ВА АДИБ

вафқиятлардан руҳланган ёш адиб бадий шакл устида кунт билан ишлайди, жаҳон ва рус классикаларининг асарларини изчил ўрганади, теран фикрларни гўзал ифодалаш йўлларида қидиради.

Шонр эътиқодича, ҳаёт ва инсонга хос ҳар бир нарса шеър бўла олади. «Карвон», «Семафор», «Берлин», «Осиёлик», «Сибест ва лирика» сингари тўпламларидеги шеърларда шу принцип тажассумини, мазму донарасининг кенглигини кўраман.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

Л. Лайценнинг илк адабий машқлари биринчи рус инкилоб арасиде матбуотда пайдо бўлади. 1906 йили яратилган «Аволат» насрий минюторисининг бурлики инкилобий иниллар халқ қайғитининг ўзинг хос бадий инкилоб деиши мумкин.

«ТОШКЕНТЛИКЛАР» САҲНАДА

Сиз ушбу номдаги романи яхши биласиз. Унинг муаллифи — таъниқли ўзбек адиби Хамид Ғуллом. Мухбиримиз Муқимий номидеги республика музикали театрининг бош режиссери, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Вахтиёр ИХТИЕРОВАдан «Тошкентликлар» спектаклининг яратилиши ҳақида сўзлаб беришни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

Тошкентнинг 2 минг йиллик юбилейига «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши шунчаки бир раамий маънони аналглатмайди. Бу тошкентликларнинг уруш йилларидаги тақдирини ва жаасоратини, инсоннинг урушга муносабатини кўрсатишни илтимо қилдик.

ЭНГ ЯҚИН МАСЛАХАТГУЙИМ

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

Мен 16 йилдан бери мактабда тил ва адабиётдан дарс бераман. Дарси ҳаёт билан ҳаммафас, кундалик гапларга атоқли ўзбек адиби, адабий ингиликлар билан тўмашхўр санъаткорлар, маданий таълимнинг қондириши қилинган. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси менга дарсда энг яқин ёрдамчи бўлади.

ИСТАГИМ

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

Мен адабий газета ва журналнинг янги сонини оразиқиб кутаман. Умуман, ёзувчи халқига ҳаммафас қилиб яшайман. Зеро, инсон қалбини забт этиши, уни тўғри йўлга бошлаш, менинг назаримда, ёзувчи қилиди.

МОСКВАДА ЎЗБЕК РАССОМИ КЎРГАЗМАСИ

Яқинда Москвада Марказий кўرғазмалар залиде СССР халқ рассоми, СССР Бадий академиясининг мухбир аъзоси Раҳим Аҳмедовнинг «Тошкентликлар» спектаклининг таъйиниши ҳақида сўзлаб берди.

ТИНЧЛИККА БАҒИШЛАНДИ

Поп район Ленин номидеги агросаноат бирлашмасиде Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пудлод Шамшаров, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Абдулла Уразаев билан учрашув бўлиди.

КОНСЕРВАТОРИЯДА УЧРАШУВ

Яқинда Тошкент Давлат консерваториясининг ўқув залиде СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон ССР Театр жамаини правленесининг президиумининг раиси Сора Эшонтўраева билан учрашув бўлиди.

АНГИЛИКЛАР

«ГУЗАЛЛИК САЛОНИ»

«Сартарошлик» устaxonаси қошида махсус жиҳозланган «Гузалик саломи» очилиб, ишга туширилди.

МИННАТДОРЧИЛИК

Бугун Тошкентнинг 57-почтаси хат ташувчилари газета ва журналлари ўз вақтида олиб келинди.

МЕДПУНКТ ИШГА ТУШДИ

Адабиётстрой трести курувчилари «Сартарошлик» қошида куриля бошланган медпунктни мუаффақият билан битирди.

НОЁБ ТОПИЛМА

Устaxона қошидаги ошхонада ёпилган сомсадан данакдек битта гўшти чиқди.

ТУЯ ГЎШТИ КЕЛДИ

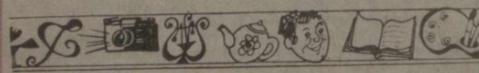
Область «Мясоторг» базасига кўп миқдорда туя гўшти келди. Бу гўшлар Курилий министрлигига қарашли объектларда сотилади.

ДИҚҚАТ, ДИҚҚАТ!

Киностудияда суратга олиняётган «Жонона» бадий фильмида бош ролларни ўйнаш учун ўн етти ёшдан йағирма беш йағирма бўлган чиройли, келадми келишган йағирма йиғишлар керак.

КОНКУРС ҲОЛИБЛАРИНИ МУБОРАҚБОД ҚИЛАМИЗ

Бош устага лаганбардорлик қилиш буйича ўтказилган конкурс якунланди. БИРИНЧИ мукофот Бош устанинг итга тилга тиш қўйдириб берган завхоз Турдумат Ерқўловога.

Рассом Р. АБДУЛЛА

ЭСДАЛИК ТАХТАСИ

«Бу уйда 1921—1983 йилларда шоир Нозим Жалил яшади ва ижод қилмади».

Ферма мудири Рўзи Бобоев қўйларни талон-тароқ қилгани учун ҳар мажлисда пустаги қоқилган даракда танқид эшитди. Аммо бироқ оғиз ирининг деб жавоб қилмайди.

Охириги мажлисда бош зоотехник куйиб-пишиб жуда қаттиқ гапларни айтди.

«Хаммомнинг иссиқ хонасида нос чекиш, карта ўйнаш ва писта чақиш қатъий равишда моний қилинади».

«Тошкентнинг Эскижува бенаатида бир сўм пулини тушириб қолдирган граждани Самарқанд шаҳар, Боғишамол остонахонасидаги сартарошхонага келиб, уста Муҳиддинга учрашсин».

«Хаммомнинг иссиқ хонасида нос чекиш, карта ўйнаш ва писта чақиш қатъий равишда моний қилинади».

«Хаммом эшиги тепасидаги ёзув»

«Тошкентнинг Эскижува бенаатида бир сўм пулини тушириб қолдирган граждани Самарқанд шаҳар, Боғишамол остонахонасидаги сартарошхонага келиб, уста Муҳиддинга учрашсин».

«Хаммомнинг иссиқ хонасида нос чекиш, карта ўйнаш ва писта чақиш қатъий равишда моний қилинади».

«Хаммом эшиги тепасидаги ёзув»

«Тошкентнинг Эскижува бенаатида бир сўм пулини тушириб қолдирган граждани Самарқанд шаҳар, Боғишамол остонахонасидаги сартарошхонага келиб, уста Муҳиддинга учрашсин».

«Хаммомнинг иссиқ хонасида нос чекиш, карта ўйнаш ва писта чақиш қатъий равишда моний қилинади».

«Хаммом эшиги тепасидаги ёзув»

Малика ўзининг ҳусни-жамоли савдогарнинг қирғиғига яна олам-жаҳон ўт солди. Маликанинг олдига тизиб қўйди. Малика унинг бошини силлаб янада тизиб қўйди.

БОЛАЛАРИНГИЗГА АЛБАТТА, УҚИБ БЕРИНГ! НОМАРА САВДОГАР

ИР савдогар йилги Шам бил подшоҳининг қизига ошиқ бўлиб қолди. Савдогар ҳар оқшом тушида маликани кўриб, уни бағрига босар, оппоқ билакларидан ушлаб, нақш олмадек юзларига тикилар, тинмай бусалар оларди.

Савдогар шундан қийналарди. Малика боғ сайрига чиққанда девор ошиб, ишқ муҳаббат изҳор қилди. Малика ҳам ўзинга мос ишқ калдирига етди, лекин унинг қизига етганга қадар бирам барча ишқнинг қўнғини айтди.

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

СПОРТ ХАБАРЛАРИ

Тошкент—Ангрен магистрალი буйлаб велосипед поғаси бўлди. Халқ хўжалиги институтининг учинчи курс студенти Тантибой Манитбоев дадасининг «Жигитлиги» маррага биринчи бўлиб етиб келди.

Суз полюси буйича область мусобақаларида машҳур сузувчи А. Зулфидинов мударидан олдин чемпионлик нормативини бажариб бўлди. Уни бассейндан чиқариб олишганда ичидан икки челек сув тушди. Бу унинг ўтган йилги рекорд натижасидан ярим челек орткидир.

Машҳур олиб сотар Турди Номозов кейинги пайларда парашют спорти билан ҳам шуғулана бошлади. Шу кунгача парашют билан ингирма икки марта сакради.

Кейинги мусобақаларда Турди Номозов ҳақонинг булутлигида, шамолнинг кўли ўзгарганида, маррага қўнормди. Икки кўнлик қидириб натижа бермади. Номозов осмондан тушимди, осмоннинг юқори—қуюқ қатламини кийиб кетди, иккинчи, дождараксиз йўқолди.

«Сартарошлик» маълумияти олган маълумотга қараганда, уни миллияни ходими Сергей чакиси бозорида парашют билан қўлга тушрган эмиш.

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

«Парво қилманг, қуда, бу қайта ишланган таңдир».

УСТАХОНАДА АЙТИЛГАН ЛАТИФАЛАРДАН

Афандининг қудаси халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор эди. Афанди ўзини уйлантираётганда қудасидан илтимос қилди.

«Қуда, малол келмаса бозордан битта таңдир олиб келсангиз».

Халқ куйларини қайта ишлайдиган композитор йўқ дебмай тандирни харид қилиб келди.

«Ие, қудажон, олиб келган таңдирингиз қийишқиву».

ХАВФЛИ ДАРД

— Мумкинми, доктор? — Марҳамат, кираверинг. — Ассалому алайкум! — Салом. Утринг! Хўш хизмат? Фамилия, исмин, қандайдир, исми бўлиб ишлайсиз? — Фамилия... Шартми... — А? — Сергей Иванович?! — Консерва заводида ишлайми?

— Хўш, нима гаплар? — Биздами? Шу ҳар хил... — Завод ҳақида гапирарми? — Қўриб турирман, икки кўнликни бинг билан чирмаб ташламан. — Ҳа, ўраб ташланган. — Зўр-ку! Афтидан станок кўнлигини ўраб кетганга ўхшади. — Ҳа, станок... кўнлигини чўзганми?

— Ҳа, ҳеч гап эмас. Илҳами мебель фабрикасида ишлаганимда ҳам арра тортиб кетишга оз қолдувди. — Биринчи мартаба бўлма, қўнлигини анча югирин экан-да. Шунчами? — Тондирингиз, доктор. Мана-ман, қўнлигини ишлаганимда ҳам оз қолдувди шу қўнлим туғайли панд ейтишимизга. Шу десангиз, билмай қолмаман. Ҳар нарсига ўз-ўзиндан қўнлаверарди.

— Қани бинтларни ечишчи, кўрамин. — Ечиш шартми? — Овора бўлиб келиб кетди. — Майли.

— Ҳўш, мана бундай, э-э! Бу нимаси, иккала кўнлигинизда икки консерва банкаси! — Шунча, доктор. Ҳар кўнлигини ўраб кетганга ўхшади.

— Ҳа, станок... кўнлигини чўзганми? — Шунча, доктор. Ҳар кўнлигини ўраб кетганга ўхшади.

— Ҳа, станок... кўнлигини чўзганми? — Шунча, доктор. Ҳар кўнлигини ўраб кетганга ўхшади.

ХАНДАЛАР

Бир лақма киши врачдан сўради: — Доктор, киши ақдан озаётганини қандай қилиб билса бўлади?

— Ақдан озаётган одам бошқаларга ҳар хил беғарамликларни бера бошлайди, — деб жавоб берди врач.

— Мен эрим билан аж-рашмоқчиман! — деди бир танноз дугонасига. — Нима, эрим жанжал-қашми? — деб сўради дугонасига.

— Мен эрим билан аж-рашмоқчиман! — деди бир танноз дугонасига. — Нима, эрим жанжал-қашми? — деб сўради дугонасига.

— Мен эрим билан аж-рашмоқчиман! — деди бир танноз дугонасига. — Нима, эрим жанжал-қашми? — деб сўради дугонасига.

ПАХТА БОБО

БИР бор экан, бир йўқ экан, бир йўлда Мисов, Темиров, Кумулбонулар даврасида олтин исмли зот ҳам яшаркан. «Олтинман, аслам-май», — деб қиришиб ўзгаларни назар-писанд қилмас экан. Сувуқ қилини кўпчилиги сабабли бағизлар уни «олтин сўвуқ» дейишаркан. Лекин биз... лақаб қўйишимиз омон кўрганамиз учун уни «Олтинбой» деб атаб қоламиз. Ана шу Олтинбой кўнлардан бир кун ялтирок чопонини кийиб, гердайиб ўз унгурида чой ичиб ўтира, кўнгирик жиринглади. — Киравер! — деди Олтинбой. — Ҳа, яктан кийган чол кириб салом берибди, одат буйича соғилигини сўради. — Қайфиятигиз яхшими, Олтинбой? — Олтинбойнинг жаҳли чиқди. — Мен сизга қанақасига «Олтинбой бўларманман? — дебди у, — ким билан гап-лашганга биласанми? Мен маъданлар шери, оламнинг таъниҳи, ҳеч кимдан енгилмас Олтин Баҳодирман! Уқдигими? — Сизни шахмат жангида ҳам ҳеч кимдан енгилмаган дейишарди. — Енгилмаман ҳам! — Мен оғиб чол бўлсам сизни енгин умидида келибман. — Олтин менсимай лабини қийишайибди: — Ҳудда катта ятворибсан! Тазбиринги бермасам бўлмас. Ҳой, Мисов, шахматин келтир! — Мисов ўртага шахматин қўйди. Олтинбой чолга қарини димордорлик билан сўр:

— Ҳа, яктан кийган чол кириб салом берибди, одат буйича соғилигини сўради.

— Қайфиятигиз яхшими, Олтинбой? — Олтинбойнинг жаҳли чиқди.

— Мен сизга қанақасига «Олтинбой бўларманман? — дебди у, — ким билан гап-лашганга биласанми? Мен маъданлар шери, оламнинг таъниҳи, ҳеч кимдан енгилмас Олтин Баҳодирман! Уқдигими? — Сизни шахмат жангида ҳам ҳеч кимдан енгилмаган дейишарди.

— Енгилмаман ҳам! — Мен оғиб чол бўлсам сизни енгин умидида келибман.

— Олтин менсимай лабини қийишайибди: — Ҳудда катта ятворибсан! Тазбиринги бермасам бўлмас. Ҳой, Мисов, шахматин келтир! — Мисов ўртага шахматин қўйди. Олтинбой чолга қарини димордорлик билан сўр:

— Ҳа, яктан кийган чол кириб салом берибди, одат буйича соғилигини сўради.

— Қайфиятигиз яхшими, Олтинбой? — Олтинбойнинг жаҳли чиқди.

— Мен сизга қанақасига «Олтинбой бўларманман? — дебди у, — ким билан гап-лашганга биласанми? Мен маъданлар шери, оламнинг таъниҳи, ҳеч кимдан енгилмас Олтин Баҳодирман! Уқдигими? — Сизни шахмат жангида ҳам ҳеч кимдан енгилмаган дейишарди.

— Енгилмаман ҳам! — Мен оғиб чол бўлсам сизни енгин умидида келибман.

— Олтин менсимай лабини қийишайибди: — Ҳудда катта ятворибсан! Тазбиринги бермасам бўлмас. Ҳой, Мисов, шахматин келтир! — Мисов ўртага шахматин қўйди. Олтинбой чолга қарини димордорлик билан сўр:

— Ҳа, яктан кийган чол кириб салом берибди, одат буйича соғилигини сўради.

— Қайфиятигиз яхшими, Олтинбой? — Олтинбойнинг жаҳли чиқди.

— Мен сизга қанақасига «Олтинбой бўларманман? — дебди у, — ким билан гап-лашганга биласанми? Мен маъданлар шери, оламнинг таъниҳи, ҳеч кимдан енгилмас Олтин Баҳодирман! Уқдигими? — Сизни шахмат жангида ҳам ҳеч кимдан енгилмаган дейишарди.

— Енгилмаман ҳам! — Мен оғиб чол бўлсам сизни енгин умидида келибман.

— Олтин менсимай лабини қийишайибди: — Ҳудда катта ятворибсан! Тазбиринги бермасам бўлмас. Ҳой, Мисов, шахматин келтир! — Мисов ўртага шахматин қўйди. Олтинбой чолга қарини димордорлик билан сўр:

— Ҳа, яктан кийган чол кириб салом берибди, одат буйича соғилигини сўради.

— Қайфиятигиз яхшими, Олтинбой? — Олтинбойнинг жаҳли чиқди.

— Мен сизга қанақасига «Олтинбой бўларманман? — дебди у, — ким билан гап-лашганга биласанми? Мен маъданлар шери, оламнинг таъниҳи, ҳеч кимдан енгилмас Олтин Баҳодирман! Уқдигими? — Сизни шахмат жангида ҳам ҳеч кимдан енгилмаган дейишарди.

— Енгилмаман ҳам! — Мен оғиб чол бўлсам сизни енгин умидида келибман.

— Олтин менсимай лабини қийишайибди: — Ҳудда катта ятворибсан! Тазбиринги бермасам бўлмас. Ҳой, Мисов, шахматин келтир! — Мисов ўртага шахматин қўйди. Олтинбой чолга қарини димордорлик билан сўр:

КУЛГИСЕВАРЛАР МУЛОҲАЗАСИ

ЯХШИ БУЛАРДИ

Қардош Болгариянинг Габрово шаҳрида ҳар йили ўтказиладиган кулги байрами чинкаманига халқ сайлига айланиб кетди. Кулги байрамида санъаткорлар билан бирга халқ амалии санъати усталари ҳам актив қатнашдилар. Улар тиккан тур-лигуман, ранг-баранг кийимларга боғовонликлар чех-расида табасум уйғотди.

Шуларнинг ўйлар эканими, доимо халқимизга бир фикр келди: бизда ҳам шундай кулги байрами ўтказиш мумкин эмасми? Халқимиз кулгига жуза ҳам ёқтиради. Ишчилар, колхозчилар билан бўладиган учрашувлар ана шундан далолат бериб турибди. «Телевизион мини-атриорлар театри» ва «Табасум» радио-журнали ижоди ҳодимларини турли коллективлар билан бўладиган учрашувлари ишчилар, курувчилар, пахтакорлар ва «орвадорларини» кулгига қанчаллик қанқон эканлигини кў